

Försvarsdepartementet

10333 Stockholm

REMISS OM SLUTBETÄNKANDET FÖRBÄTTRAT SKYDD FÖR TOTALFÖRSVARET (SOU 2019:34), SVAR SENAST 2019-11- 15

Er beteckning: Fö2019/00661/RS

SAMMANFATTNING

Länsstyrelsen i Kronobergs län tillstyrker i stora delar det slutbetänkande som presenterats och välkomnar ett förtydligande och förstärkande av totalförsvarets behov och intressen i den fysiska planeringen. Det finns dock delar av betänkandet som Länsstyrelsen i Kronobergs län ställer sig tveksamma till eller direkt avstyrker.

TILLSTYRKANDEN

I slutbetänkande för förbättrat skydd för totalförsvaret föreslås att ett statligt kontrollsystem införs för att kunna granska, villkora eller förbjuda överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. Länsstyrelsen i Kronoberg anser att detta är en viktig och nödvändig utveckling av nuvarande system med riksintressen inom totalförsvaret och tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen anser i enlighet med betänkandets förslag att totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen bör stärkas och att kommunala beslut som påverkar dessa intressen ska kunna överprövas av staten i enlighet med utredningens förslag.

Utredningens förslag att kommuner och landsting generellt ska beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet är en välkommen skärpning av lagstiftningen som länsstyrelsen i Kronoberg tillstyrker. Den förändring som föreslås i Lagen (2006:544) och förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap bör dock enligt länsstyrelsen mening stärkas ytterligare genom att skrivningen ”vid behov” när det gäller samråd med länsstyrelsen tas bort. En tydligare skrivning minskar risken för misstag på området samt ökar och stärker det regionala arbetet med förberedelser och planering inför höjd beredskap.

Förslaget att fysiskt skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar endast får avvecklas, överlåtas eller upplåtas av en kommun eller ett landsting efter medgivande från aktuell granskningsmyndighet är mycket välkommet och Länsstyrelsen i Kronoberg tillstyrker att det införs i lag.

FYRA LÄNSSTYRELSER SOM GRANSKNINGSMYNDIGHETER

Länsstyrelsen i Kronoberg anser att de granskningsuppgifter som följer av kommitténs lagförslag kommer att kräva uppbyggnad av en särskild kompetens och metodik. Förslaget om att ett färre antal länsstyrelser får ansvar för och rustas för uppdraget är därför relevant i sak. Det är dock bekymmersamt att redan i detta nu peka på fyra specifika länsstyrelser för att hantera granskningsuppgiften. Granskningsuppdraget enligt den i utredningen föreslagna lagen bör rimligen följa utfallet av den pågående utredningen ”Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar, Dir. 2019:79) som ännu inte redovisat sina förslag.

AVSTYRKANDEN

I utredningen framförs förslag om förändringar i kapitel 3 och 11 i plan- och bygglagen (2020:900). Förändringarna avser att länsstyrelsen bör kunna överpröva ett kommunalt beslut om detaljplan eller områdesbestämmelser om totalförsvarets intressen påtagligt motverkas även om det inte gäller riksintresse.

Länsstyrelsen i Kronoberg delar uppfattningen att länsstyrelsen även fortsatt bör bevaka totalförsvarets frågor i den fysiska planeringen. Länsstyrelsen anser dock inte att de förslag om förändringar som föreslås i kap 3 och 11 i plan- och bygglagen är tillräckligt utredda och avstyrker detta.

Länsstyrelsen motiverar detta med att:

- **Det innebär en otydlig planeringsförutsättning för kommunerna.** Utredningen konstaterar att det inte varit möjligt att peka ut eller rangordna enskilda fysiska anläggningar/objekt utifrån anläggningens eller objektets betydelse för totalförsvaret, det visar hur oförutsägbart och svårt det blir för kommunerna att hantera detta i den kommunala planeringen av mark- och vattenanvändningen.
- **Planeringssystemet påverkas på ett sätt som inte utretts tillräckligt.** Det är oklart hur bedömningar ska göras, kommer till exempel ett allmänt intresse (totalförsvaret) att kunna väga tyngre än ett riksintresse? Det utmanar hela planeringssystemet där riksintressen har en särställning gentemot andra allmänna intressen enligt plan- och bygglagen.
- **Totalförsvaret finns som ett riksintresse och i så fall bör just riksintresset totalförsvaret användas.** Riksintressen är anspråk och det är

ansvarig myndighet som har ansvar för att peka ut anspråk och beskriva riksintressens värden. Riksintressemyndigheten har ansvar att tillhandahålla underlag avseende anspråken. Inom detta system finns en större tydlighet än vad som kommer att finnas med förslaget "att totalförsvarets intressen i övrigt inte påtagligt motverkas".

- **Det blir svårt för berörda myndigheter att lämna ett tillräckligt underlag för att länsstyrelserna ska kunna bevaka frågan.** Som utredningen beskriver har det varit svårt att peka ut riksintressen för totalförsvarets civila del. Utredningen förutsätter att Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) kan lämna länsstyrelserna det som länsstyrelserna kan behöva för uppgiften att bevaka totalförsvarets intressen och i de fall intressena motverkas överpröva en kommuns beslut.

Med ovanstående sagt ser Länsstyrelsen dock samtidigt att det är mycket viktigt att bevaka frågorna i fysisk planering. Försvarsberedningen förde fram att länsstyrelserna, utöver att bevaka riksintressen, i ökad utsträckning proaktivt ska verka för att totalförsvarets krav och intressen tillvaratas i samråd som rör planering av mark- och vattenområden. För det säkerställa det proaktiva arbetet behöver länsstyrelserna generellt höja kompetensen inom området. För det behövs stöd från Försvarmakten och MSB.

DE SOM MEDVERKAT I BESLUTET

Beslutet har fattats av vikarierande landshövding Kristina Zetterström med enhetschef för samhällsutvecklingsenheten Carin Lamme Lindh som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekt Gunnel Henriksson och beredskapsdirektör Max Hector medverkat.

SÅ HÄR HANTERAR VI DINA PERSONUPPGIFTER

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.